

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕/๒๕๕๒

วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ศาลจังหวัดหล่มสักส่งข้อโต้แย้งของจำเลย (บริษัท หล่มสักเมืองใหม่ จำกัด กับพวก) ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕

ศาลจังหวัดหล่มสักได้ส่งข้อโต้แย้งของจำเลย (บริษัท หล่มสักเมืองใหม่ จำกัด กับพวก) ผู้ร้อง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลด ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๖ เป็นประกาศที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๔ และพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๒๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ และเป็นประกาศที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

ข้อเท็จจริงสรุปตามคำร้องได้ความว่า ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๔๒๑/๒๕๕๑ ยื่นฟ้องบริษัท หล่มสักเมืองใหม่ จำกัด กับพวก รวม ๔ คน เป็นจำเลยในข้อหากู้ยืมเงิน กู้เบิกเงินเกินบัญชี อาวัล คำประกัน บังคับจำนอง โดยให้จำเลยทั้งสี่ร่วมกันชำระหนี้ให้แก่โจทก์เป็นเงิน ๒๕,๔๒๕,๖๕๐.๗๕ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑๕.๗๕ ต่อปี ของเงินต้นจำนวน ๒๑,๓๔๕,๔๗๘.๘๖ บาท นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระหนี้ให้โจทก์เสร็จสิ้น หากจำเลยทั้งสี่ไม่ชำระหนี้ให้โจทก์ให้บังคับจำนองที่ดิน น.ส. ๓ ก เลขที่ ๑๓๕๖ พร้อมสิ่งปลูกสร้างบนที่ดินด้วย และบังคับจำนองอาคารชุดชื่อ เมาทนพาร์คแบบบานชื่น ห้องชุดเลขที่ ๔๕,๔๗,๖๐,๖๔,๖๘,๗๐,๗๓,๗๕,๘๑,๘๖,๘๑,๘๕,๑๐๓,๑๑๗,๑๒๑ และ ๑๒๔ รวม ๑๖ ห้อง ตั้งอยู่บนที่ดินโฉนดเลขที่ ๘ ทั้งสองรายการนี้อยู่ตำบลแคมป์สน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ รวมทั้งยึดทรัพย์สินอื่นของจำเลยทั้งสี่ออกขายทอดตลาดนำเงินชำระหนี้โจทก์จนครบถ้วน

ผู้ร้องโต้แย้งว่าโจทก์ไม่มีสิทธิคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑๕.๕๐ ต่อปีได้ เพราะในสัญญาได้ระบุอัตราดอกเบี้ยไว้ไม่เกินร้อยละ ๑๕.๕๐ ต่อปี หรืออาจเรียกเก็บได้ต่ำกว่าหรือสูงกว่าที่กำหนดไว้

ในสัญญา โดยโจทก์ต้องแจ้งให้ทราบเป็นคราวๆ แต่โจทก์คิดอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี โดยไม่แจ้งการปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยให้ผู้ร้องทราบ จึงถือเป็นโมฆะ นอกจากนี้โจทก์ยังอ้างว่าผู้ร้อง ผิดนัด จึงคิดดอกเบี้ยระหว่างผิดนัดในอัตราร้อยละ ๑๕.๕๐ ต่อปีด้วยนั้น ผู้ร้องเห็นว่าการคิดดอกเบี้ย ในอัตราดังกล่าวของโจทก์ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะขัดต่อพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ ฯ มาตรา ๑๔ ที่บัญญัติให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่อง ดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกได้โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของสถาบันการเงิน ฯ มาตรา ๔ บัญญัติว่าเพื่อประโยชน์ในการ แก้ไขภาวะเศรษฐกิจของประเทศ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย จะกำหนดอัตรา สูงสุดของดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินอาจคิดจากผู้กู้ยืมให้สูงกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปีได้ ซึ่งเป็นที่เข้าใจว่า การคิดอัตราดอกเบี้ยต้องเป็นอำนาจของธนาคารแห่งประเทศไทยโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีเท่านั้น แต่ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยดังกล่าวนี้ระบุไว้ใน ข้อ ๓ (๔) ว่า “...เว้นแต่ในกรณีลูกค้า ที่ปฏิบัติผิดเงื่อนไขธนาคารพาณิชย์จะเรียกดอกเบี้ยและส่วนลดได้ไม่เกินอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่ธนาคาร พาณิชย์ประกาศกำหนดสำหรับลูกค้าที่ปฏิบัติผิดเงื่อนไข” ผู้ร้องจึงเห็นว่าประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ไม่ชอบด้วยกฎหมายและฝ่าฝืนพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าว และขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ จึงร้องมาเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าเป็นเรื่องที่ส่งมาโดยศาลจังหวัดหล่มสัก จึงรับเรื่องไว้ในสารบบเพื่อดำเนินการ ต่อไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ซึ่งมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัย ๒ ประการ คือ

๑) ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย และส่วนลด ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๖ เป็นประกาศที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ ฯ มาตรา ๑๔ และพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของสถาบันการเงิน ฯ มาตรา ๔ หรือไม่

๒) ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับดังกล่าว ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า

๑) การที่ผู้ร้องได้ร้องว่าประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับดังกล่าว เป็นประกาศที่ฝ่าฝืน พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ ฯ และพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของสถาบันการเงิน ฯ หรือไม่นั้น เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้เฉพาะบทบัญญัติ แห่งกฎหมายต้องด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ เท่านั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจที่จะ วินิจฉัยกรณีประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งฝ่าฝืนพระราชบัญญัติดังกล่าวได้

๒) การที่จะให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประกาศนาคารแห่งประเทศไทยฉบับดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๓๐ หรือไม่นั้น ในกรณีนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๒ ว่าประกาศที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติที่ให้อำนาจไว้ ซึ่งมีได้ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ จึงไม่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจจะวินิจฉัยตามเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยยกคำร้อง

ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ